

Any XV

Barcelona 13 de Mars de 1902

Núm. 705

LA TOMASA

SETMANARI CATALÀ
10 CENTIMS lo número

La feyna de confessar
va segons las pecadoras;
quant son vellas, cinch minuts,
si no ho son, més de mitj' hora.

Fluorant

Un raig de sol

Ja s'ha donat fi en lo Congrés al *gran* debat sobre 'ls sucessos de Barcelona, que com á corol·lari de 'ls aconteixements aquí desenrotllats, tot'hom esperava com el *manná*.

El resultat no ha pogut ésser més desastrós. S'ha demostrat qu' Espanya no té sociólechs ni estadistas, s'ha vist clar que 'ls nostres legisladors están tan enterats de las questións que ocupan avuy l'atenció de tot el món civilisat, com de las *Suras* del Korán.

Moguè la llebra el doctor Robert ficantse á dissertar sobre assumptos qu' ell mateix declará que no eran de la seva competència.

Vingué després en Lerroux aplicant la seva oratoria de meeting á discutir una questió que no devia eixir de 'ls termes de la rahó serena y de la lògica. Després de 'n Dato, que preconisá els aixarops de la farmacia conservadora, entrá de tanda en Romero Robledo acudint á sas trapacerias de sempre, fent xistes á costellas d' uns y altres, apelant als personalismes.

Vingueren á continuació una colla de senyors més ó menos indocumentats, desde en Pèris Mencheta que descobrí que 'l primer anarquista fou Cain (?) fins Necedal, proposant els uns que la questió social s' arreglès pe 'l sistema del *palo y tente tieso* y els altres preconisant las excelencias de la caritat. En fi... el *disloque*. En el Congrés espanyol s' ha tractat el pavorós problema baix tots los aspectes, s' han ensalsat tots els sistemas preventius y repressius de la sociologia més rancia, s' ha declamat ab totas las entonacions de que es susceptible la humana paraula y... la questió segueix de la mateixa manera.

En Romero y en Rusiñol han coincidit defensant la burgesia; en Lerroux s' ha tornat ronch á copia de defensar als alborotadors y 'ns hem quedat sense sapiguer quins han tingut rahó en las lluytas passadas.

La nota simpática, el *clou* de la discussió, el discurs qu' ha posat las cosas en el verdader terreny y el dit á la llaga, ha sigut el pronunciat pel senyor Roig y Bergadá que en aquest assumpto s' ha colocat á l' altura de 'ls primers parlamentaris y ha demostrat qu' es un de 'ls pochos polítichs espanyols que tenen estudiada questió tan complexa com la del capital y el treball.

Els oradors ministerials han procurat treure gravetat á la *huelga* barcelonina y el mateix Sagasta va dir que questións aixis s' havían presentat á tot arreu y s' havían resolt en un tres y no res.

El senyor Roig y Bergadá, molt al contrari, creu que la *huelga* general de Barcelona fou un sintoma d' excepcional gravetat, un tremendo repich á la porta de la burgesia, donat pel proletariat famolench.

"Aquest repich, afegí, aquesta protesta irada, no deu encadenarse ab las armas. Si un govern democrátich no té altra solució que la forsa pera resoldre aquest problema, deu abandonar el poder».

Ab aquestas solas paraulas el diputat per Sant

Feliu de Llobregat, ho ha dit tot y aixis ho compregué la Cambra estupefacta, que seguí d' aquí endavant la eloquent peroració del diputat catalá, ab lo mateix terror que 'ls cortesans de Baltasar lo fatídich *Mane, Thecel, Phares* del profeta Daniel.

El discurs del Sr. Roig y Bergadá es l' únich grá qu' entre la palla inmensa d' una discussió interminable s' ha vist lluhir. Tots els demás discursayres se n' han anat per las branca y han demostrat que no passen del *a, b, c*, en las questións qu' avuy apassionan á tot'hom. El mateix Govern ha callat com un mort y ni després de mil duptes y vacilacions s' ha decidit á contestar per pura cortesia, per mera fórmula, els punts que 'l diputat catalá posá sobre l'tapet.

Pero lo que 'l senyor Roig digué, no 's perdrá en el buyt.

Encertat ó erróneo son parer, utópicas ó rasonadas las solucions que proposá, el proletariat barceloní y l' espanyol en pés, han prés nota de que entre la innombrable cáfila de *cuneros* y gendres, entre tots els tons de la política desde 'l blanch nocedalí al roig lerrouxista, desde 'l retrógrado recal·litant al radical més ó menos de *boquilla*, hi ha un home, un home sol, que concedeix al problema obrer tota la gravetat que té y 's preocupa del millorament del proletari y tira á la cara dels partits que mangonejan la governació del Estat, aquesta sangrenta acusació «Es posible que l' Estat, contempli crehuat de brassos com la miseria desintegra la rassa y permeti que els treballadors del camp guanyin un jornal de mitja pesseta?»

Obrin, donchs, el cor á la esperansa els que, sedents de justicia, no de misericordia, somnian ab un demá mes espléndit, ab un demá en que la desigualtat social se suavisi en alló que té de més aborrible. El diputat Roig y Bergadá ha obert un nou horitzò, ha descubert un camí no trillat encara á Espanya y vulgas que no, en ell haurán d' entrar els que governan l' Estat.

Ab lo discurs que feu lo representant per S. Feliu quan lo debat catalanista, s' enagená nostras simpatias. Allí volgué negar lo qu' es clar y patent com la llum del sol.

En lo present debat, en cambi, las hi tornèm totas ab escreix, perque avans que catalanistas som homes y som obrers.

Perque devant de la magna questió social, desapareix la questió de las pátrias.

Si 'l nou regnat vol inaugurar-se ab bon peu, la primera firma del jove Rey deu anar al peu de un decret nomenant ministre de «Reformas sociales» al senyor Roig y Bergadá. Y allavors el nou monarca pot riures á tot drap de las amenassas de 'ls Moore (diguém Don Carlos) y de las Federacions revolucionarias de 'ls Lerroux, Junoy y *tutti quanti*...

RAMON BERENGUER

EPIGRAMA

M' estranya molt que l' Ignaci
(xicot que n' hi passa alguna)
per més bona nit que fassi
digni que té mala lluna.

ALBERTET de Vilafranca.

UN DICTADOR

No sé si ho tenen present...
mes, si de cas no ho recordan
ó be 'ls ha passat per alt
aquella escena graciosa
de 'n *Monjeta* en lo Congrès,
volguts lectors y lectoras,
'm pendré la llibertat
de refrescá'ls la memòria.

Parlava, donchs, el senyor
Monjeta, ab la veu molt fosca
y ab dos cabells erissats
—de 'ls tres que porta á la closca—
relatant ab vius colors
l'aspecte de Barcelona
quan, entregada al saqueig
á la ruina y al desordre
corrian, la sanch á dolls
y 'l poble á mata-degolla (?)

—«Ah, senyors,— feya 'l germá
del *sabi* bisbe de Coria—
'Ah, senyors! Fèn inaudit...
¡¡Ah, senyors!!!... *Alló* era *Andorra!*
Lo pánich segava 'ls córs,
nuava 'l terror las golas,
no hi havia res sagrat...
'¡Visca la Repartidora!»
se sentia á tot arreu.
Moments hi hagué qu' ab ma esposa
—que tots, senyors diputats,
ja sabéu qu' es dona *herdica*,
si que també del meu «Ciero»

hábil administradora—
Moments hi hagué, repetesch,
que 'ns diguéren jo y la dona;
—Ara si qu' hem fet á tots
¡*Ya llegó la última hora!*
(Tant qu' eixa paraula un temps
'ns omplenava de joia.)

«Jo no us diré 'ls disbarats
que en terme de pocas horas
varen cométres allí ..
No us diré com Barcelona
va estar á mercé y antoig
d' una multitud furiosa...
No us diré 'l terror inmens
de las classes directoras...
Lo que si us diré, que 'l «Ciero»,
el meu diari, la meva obra,
va estarse parat sis dias
¡ben prop de cent cinquanta horas!
¡¡que son uns deu mil minuts!!
y aixó, á mi, ningú m' ho abona.

Lo que si us diré que 'ls fils
funcionavan á tot' hora
y 'm costava á mí un ronyó
aquella inacció forsosa.
Lo que si us diré, que á casa
tenia catorze plomas
paradas... Y dich per fi
que la dona ha tret els comptes
de las *mans* qu' havém perdut
y... 'ns han ben tirat per portas!

Donchs, ara bé, senyors meus;
lo passat á Barcelona
es precis fer mans y mànigas
perque no passi altra volta.

Aqui s' han dat molts remeys,
s' han proposat moltes fórmulas
mes jo, senyors diputats,
las crech totas infructuosas...
En mon criteri (atenció)
la questió estaré resolta
(gran expectació apelant
á una dictadura forta..
(rumors)... Oh, si; falta un Prim
ó un Narváez... Si no 's troban...
(*Una veu*; —Fássi 'n vosté!)
—Y perquè no? .. ¡Enhorabona!
¡Jo tinch pit per dictador!
¡Jo m reconech ab prou forsas!
(*Grans murmulls. Hilaritat*
La Cambra en pes s' esvalota.
y crida; «¡Que se lo dén»
pro l galliner mou tabola
y acaba la sessió, igual
que 'l Rosari de l' Aurora.)

Y no obstant, el bon *Monjeta*
té la rahó que li sobra!...
Seria un gran dictador!...
Es imperiós com un sorje,
ben parlat com un bastaix
y ab un genit com la pólvora
(Els periodistas del *Ciero*
poden darne més informes.)

M. RIUSECH.

UN DE TANTS...

Vestit com figurí, sempre á la moda,
pantalón ab cotilla,
camisa molt lluhenta y ben planxada,
escotada l' ermilla,
carregat de perfúms y alguna essencia
de rosa ó vainilla

l' atmósfera corromp ab sa presencia.

Pelat de bóssa com de cul la mona,
á la llegua ja 's veu qu' es perdulari,
pro ab lo gran tó que 's dona
fa veure á tot arreu qu' es millonari.

No surten de sa boca
quatre paraulas may ben pronunciadas

y diu, ¡lo gran tanoca!
qu' es l' encant de solteras y casadas.
Dú vuyda la petaca
y per fumá, 'l tabaco admet de gorra;
no porta may un ral á la butxaca
y com un esquirolo lo veuréu corre.

Ne retira á las nits fins á las... tantas
y pe 'ls carrers patrulla
en busca d' emocions y suripantas
y, no obstant, ¡es un membre de *La Fulla!*

FÉLIX CANA.

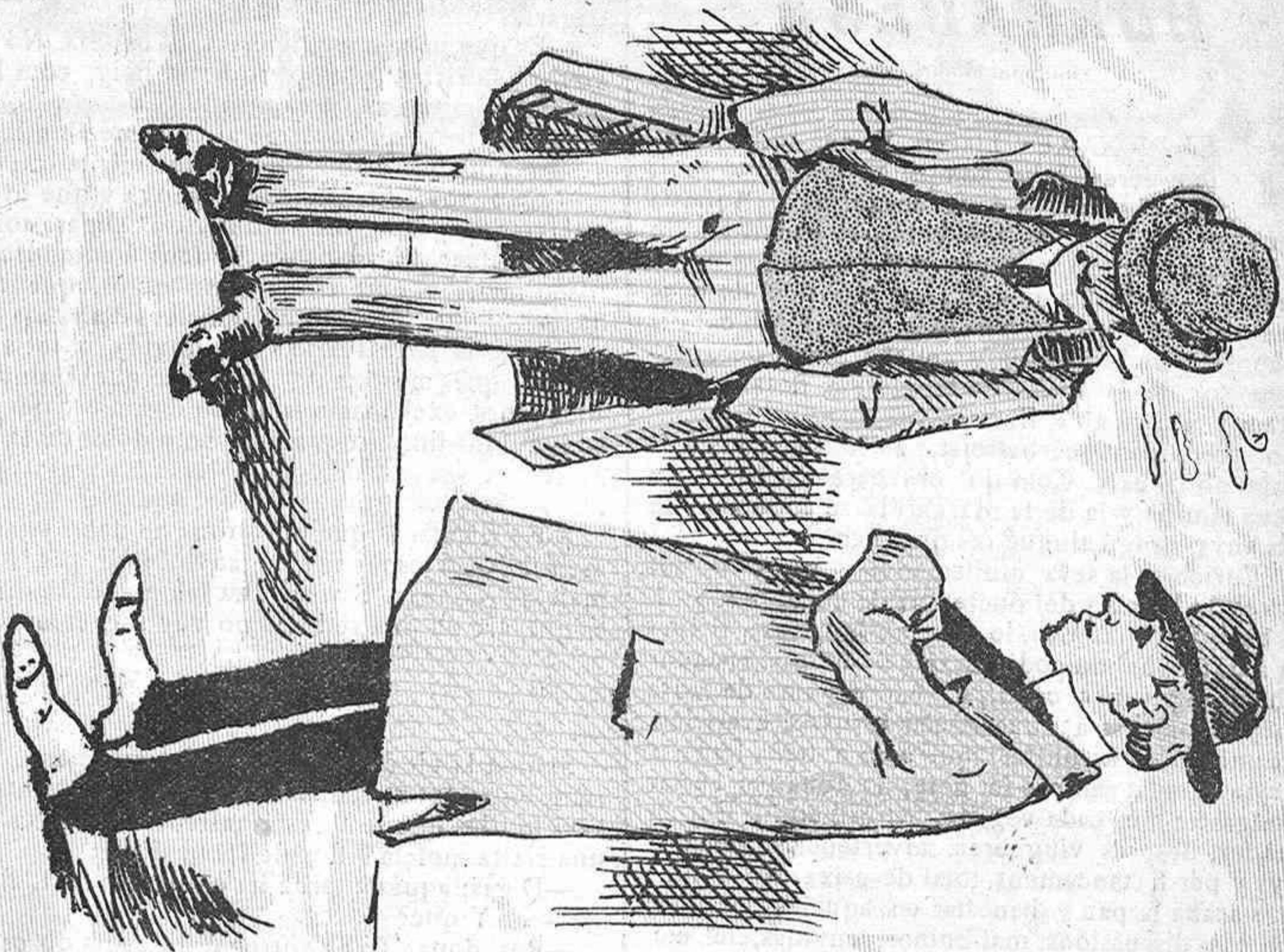
LA TOMASA
EL "XUPÓPTER" EN GAE

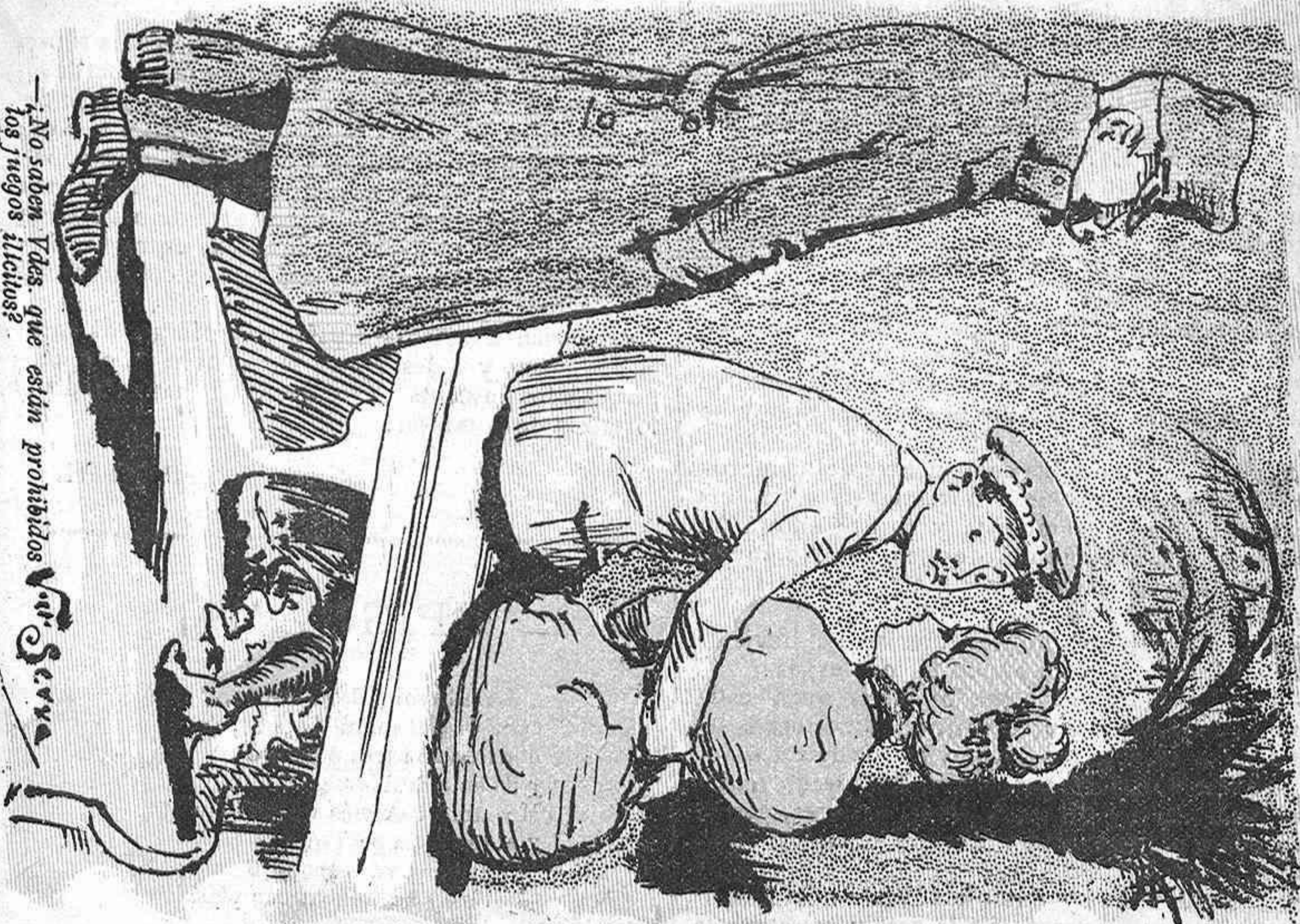
Segons explica el telégrafo
el truchimán de 'n Sagasta
está, per ordre de 'ls metjes,
sotmés á nutrició láctea.

Mes als espanyols 'ns consta
que, xuclant del Pressupost,
ha viscut sempre en Sagasta
de igual alimentació.

LA TOMASA

—¿Com ho farém ara els estudiants sense *academias*?
—¿Fill no ho sé... Per primera vegada en ma vida
'm veuré precisat á estudiar... per no aburrirme.

—No saben Vdes. que están prohibidos *Vici Sevra*
los juegos ilicitos?
—¿Y á quin joch juguém nosaltres?
—La señora al pego y usted al... burro.

HONRADESA

L Enrich X. y en Llátzer Y, dos cosins, pretengueren molt temps á una noya molt vistoseta que 's deya Margarida Z. Aquesta prou preferia al Llátzer pero com qu' aquest era un pobre idem empleat al Siglo y l' Enrich era nebot d' un de 'ls bolsistas de mes fama y posició de Barcelona, conco y xacròs per més senyas, no cal dir los consells de la familia y amichs ahont decantaren lo cor de la noya. La Margarida desahuciá al Llátzer y 's casá ab l' Enrich.

Lo pretendent carbassejat, ab tot, continuá l' amistat ab la casa. Com qu' era parent del marit y la seva familia y la de la Margarida se coneixían de tants anys, ningú tingué res que dirhi.

L' Enrich y la seva muller vivían bé, sobre tot després de la mort del oncle que 'ls deixá hereus d' una bona fortuna. Mes, lo que son las cosas, l' Enrich á qui, si be no podia tatxársel de malgastador no havia sigut may coquí, al veurers amo de tanta riquesa, comensá á donarla per tornarse avariciós. En cambi la seva muller, que com á bona femella li havia agradat sempre fer goig, la doná per gastar y malgastar més cada vegada. Al principi l' Enrich deixá fer, després vingueren advertencias, més tart renys y per fi tancament total de caixa. No cal dir que 's acaba la pau y benestar en aquella casa, fent lloch á las discussions, mal-humor, renyinas, etc., etc.

Com que tot vé que traspúa, en Llátzer sapigué prompte la causa de las diferencias del matrimoni y bon xicot com era y estimant encara á la Margarida, procurá diferents vegadas de apaciguar als esposos. Tot fou inutil; l' Enrich cada dia més avaro, la seva dona cada jorn mes malgastadora. No hi havia llas d' unió possible. La Margarida la doná allavoras per comprar tot quant bé li semblava, sens donarne compte al seu marit, á qui feya enviar després las facturas. Nou y mes gros enfurismament del Enrich qu' acabá un dia per dirli resoludament que no pagaria cap mes compte d' ella, justament quan acabava de ferse fer un vestit per assistir al ball del Circul Artistich, quin cost pujava á doscents duros. —Plors, exclamacions, tot fou inutil; l' Enrich era inflexible, havia dit que no pagaria res més y ho faria tal com ho deya.

La pobra dona no sabia com surtirse del compromís. Dir al seu marit que s' havia fet un vestit era per demés; anar á la modista y tornar enrera del encárrech, era massa rebaixador per ella. En aquestas caborias la trová en Llátzer y á ell se confiá confessantli lo que li passava.

—Ah, si hagués pogut preveurer com s' havia de tornar l' Enrich, no fora pas ell lo meu espós.

—Ja sabs Margarida, que hi havia qui t' estimava de debo. Tu vas creurer que 'l diner era la felicitat y vas despreciar á qui may hauria deixat rodolar aquestas llágrimas per ton rostre; desgraciadament soch pobre y no puch ajudarte en res, pero ó poch podré ó demá mateix 't trauré d' aquest compromís...

En Llátzer marxá y cumplint la promesa feta, l' endemá mateix se presentá á la casa y entregá á la Margarida la cantitat consabuda.

—Desseguit que pugui te 'ls tornaré. No sé com pagarte.

—Es que jo sempre hi estat lo mateix. No puch veuret sufrir; t' estimo com un boig, com lo primer dia. Lo teu marit es un indigne.

—Vaig ben equivocarme al casarme ab ell.

—Y pots ben dirho, sápigas que ell, te la...

—Que vols dir que 'm enganya y que lo 'm fa estalviar á mi ho gasta ab un' altra? Digas, contesta. En Llátzer, tot mansoy, li doná á entendre que 'l seu marit era un truhán, un viciós, que may l' havia volguda, que estava amistansat ab una baylarina, que la seva avaricia era fingida, y tot alló no era mes que mostrás del desafecte que li duya. D' aquí plors, exclamacions, algun desmay y per últim com á punt final lo quart d' hora débil de la dona.

—En Llátzer sí que m' estima de debo y ja que 'l meu indigne espós m' enganya, jo li pagaré ab la mateixa moneda. Si per una feblesa del esperit he caigut, are ab tota reflexió no vuy tornar enrera.

**

Som á la nit del mateix dia del «sucesso». L' Enrich entra tot atribulat en sa casa y dirigintse á la seva muller que se 'l está mirant ab altivesa y ab una rialla moteta á flor de llavi, li diu;

—Digas; aquesta tarde ha estat aqui en Llátzer.

—Sí. Y qué?

—Res, dona. T' ha entregat doscents duros?

—Sí, diu la Margarida mes altiva y desdenyosa cada vegada.

—Ay gracias á Deu; m' has tret un pes de sobre. Figúrat qu' aquest matí me 'ls havia enmatllevat dihentme que tenia de pagar una lletra, y que no podia retirar los diners pera pagarla fins á la tarde porque 'ls tenia dipositats á casa del seu principal. Jo tenia los meus duptes pero al veurer la fermesa ab que m' assegurava qu' aquesta tarde mateix me 'ls tornaria, m' he decidit y los hi he entregat. Decididament, en Llátzer es un bon xicot, honrat á carta cabal.

L' Enrich s' assenta satisfet y la Margarida entra al seu cuarto y 's desmaya... No n' hi havia per menos. Ab los doscents duros del marit havia rendit la fortaleza de la muller.

PEP ROCH.

EPIGRAMA

La minyona de la Anita,
cada día, al rentá 'ls plats,
n' esbossina tres ó cuatro
y 'ls amaga d' amagat.

Mes ahir, l' Agnès va veureho
y al renyarla pe 'l que fá,
la minyona va respondre

—¡Si may he trencat cap plat!

J. M.ª MALLAFRÉ.

LA DONA CATALANA

DIRECTORA: D. RIERA BATLLE.

FEMENINAS

Fou crédula y fidel. Sens la sospita
de que al mon 's mentís lo més sagrat,
la rendí la passió y caygué en los brassos
d' un ser desanimat.

Y 'ls homes y las donas sa cayguda
consolan, tot dient; — Arri... perduda!

Hipócrita y coqueta, 's passá mestra
en l' art del fingiment més refinat
y destrossá molts cors entre rialladas
...tenint lo seu, gla'ssat.

La portan al altar y el mon s' hi encanta
explicant al marit «qu' era una santa».

SILETA.

DIALECH

—¿Perqué filla meva
estás disgustada,
tu que tan contenta
ab goig m' explicavas
que volias sempre
la vida del cláustre?
¿perqué estás tan trista?
—Mare, estich malalta.
—¿Vols que avisi al metje?
—¡Que sou bona mare!...
Si estich malalteta
ho estich sols de l' ánima.
—Explicat; tal volta...
—Al sortir de casa,
al peu de la porta,
un jove esperava;
m' ha dit parauletas
dolsas... mel-meladas;
Que jo era el seu somni,
que ell tant m' estimava,
que per mi 's moria,
¡perdonéume mare!...
D' ensá d' allavoras
no sé lo que 'm passa
que ab ell penso sempre...
A la esglesia santa
só anat desseguida.
Del clergue á las plantas
de genolls jo queya
y 'l cas li explicava;
—¡Tentació maligna!
ha dit ell. Germana,
resarás tres credos
á la Verge Santa...
Y allá en la capella
¡oh mare estimada!
al confés creyentne
resava... resava...
Mes ¡ay! are meva!
als angels guaytantne,
me semblá que veyá
del jove la imatge!

ROSETA SERRA.

La flor blava

Floreta, la flor divina
que creixes á Vall-de-Ros,
no 'm dirás perque 't mustías
tant bon punt algú te toch?
¿Es potser que 't té encisada
aqueix indret delitós?
¡O 't mata avans de que 't toquen
gelosa de tos amors,
la bella fada que impera
com reyna en ta Vall-de-Ros,
y en forma de gota d' aygua
abrillantada pel sol,
en ton llit de blavas fullas
s' adorm somniant dolsors?
¿O potsé 't trasforma en eura
pera adornarse en lo front,
á las nits de lluna clara
quan balla al voltant del gorch?

Floreta, floreta blava,
que creixes á Vall-de-Ros,
¿per qué estimas més mustiarte
ans que anarten d' aquest lloch?
¿Tens pór de que te 'm endugui
á las grans vilas del mon,
y allí 't corsequin las penas,
las envejas y 'ls rencors?

Floreta, la flor divina,
que creixes á Vall-de-Ros
floreta, floreta hermosa,
no t moris si 't cullo jo,
que ets la flor de ma esperansa,
que ets la flor dels meus amors.

MARIA DE BELL-LLOCH.

ESPERANSA

¿Qué fora sens ella, qué fora la vida?
Jornada sens terme; planúria sens sol;
quan l' ánima resta de pena afligida
¿ahont cercar ditxa, ventura y consol?

En vá los exemples del sant heroisme;
en vá d' una mare la bella il-lusió;
si al home amenassa algún cataclisme,
confón l' esperansa sa trista impresió.

D' empresa enlayrada fidel consellera;
tesor de ventura que 'l cor fá glatir;
qui ab ella confia, jamay desespera
¡á quants l' esperansa ensenya á sufrir!

Purissima imatge, del Cel maravella,
que ab gran indulgencia creá l' Infinit...
¡Avans que obligarnos á viure sens' ella,
lo mon tot en cendras 's vegi reduhit!

DOLORS RIERA BATLLE.

TEATROS

ROMEA

Dimars últim ab estreno de obra de Guimerá natural era que hi havia de haber un plé á vessar y que en la concurrencia s' hi contés lomes *granat* de la literatura catalana.

De la obra *Lo pecadora*, que es la de referencia, molt se 'n pot dir y com siga que la dimensió de nostre periódich no 'ns ho permet, prometém ser breus ja que en lo primer acte pot discutirse la originalitat puig 'ns fan recordar escena per escena, los dos primers de la obra de Sudermann *El hogar*, coneguda en espanyol per *Magda*.

Del resto de la obra, á ratos s' hi veu lo talent de 'n Guimerá pero en lo fondo qu' es altament immoral s' hi observa una inverosimilitut extraordinaria y molt impropia del primer de nostres dramaturchs y del que baix obras anteriors, figura en tots los paissos entre los mes notables que coneix lo teatro

Además *La pecadora* está carregada de efectes de relumbrón, propis del melodrama, y los finals de actes son tant rebuscats y falsos que sols promohuen entusiasme als que van al teatro de bona fé pero que no convencen al públich intelectual que vol que la emoció estética sigui produhida per la vritat de las passións que 's desarrotilan y los sentiments que en la mateixa s' espre sin.

Contribuí en gran manera al éxit obtingut lo desempenyo acertat que li dongueren tots los actors y en especial las Sras. Delhom y Clemente y lo Sr. Borrás, que ab tot y lluytar ab la falta de carácter en sos personatjes, hi estigueren molt acertats.

Al final de la obra se tributá una ovació á autor y actors, pero volém creurer que la ovació al autor, sols será en la nit del estreno, ja que *La pecadora* es una de las obras mes fluixas de 'n Guimerá.

NOVETATS

Diumenje passat ab la 13.ª representació del drama d' espectacle *El campanero de Nuestra Señora de Paris* se dongué la última de tant aplaudida obra.

Desde dilluns, la companyia fá festa, á fi de donar lloch á la preparació y ensajos deguts del nou drama *La alqueria de los sauces*, qual estreno tindrà lloch en lo próxim dissapte.

Pera dimars estava anunciat lo primer dels concerts que debia donar la reputada orquesta Lamoureux que dirigeix lo célebre mestre Mr. Chevillard.

Com en dita nit, hi hagué també estreno en altres teatros, no 'ns signé possible assistirhi.

Dels restants concerts, prometém dirne algo en la setmana entrant.

CATALUNYA (Eldorado)

Los tímplaos es lo titol de la sarsuela que dissapte passat s' estrená y que son argument belicós (ja que está bassat en la revolució del any 1866 en que hi prengué part activa lo general Prim), siguié un bon xich aplaudit pero defraudá la obra las esperansas que ab fonament se tenian fundadas sapiguent que sos autors eran los Srs. Blasco y Shaw de la lletra y mtre. Gimeñez de la música.

Al final entre indiferencia de bastants y aplauso de la *claque* s' aixecá lo teló y se demanaren los noms dels autors.

GRAN-VIA

Sense ser cosa del altre mon y ab argument bastant gastat en lo teatro, ja que 's tracta de la guerra que ab los francesos hi hagué l' any 1808, los Srs. Jackson Veyan y Rodriguez y los mestres Torregrosa y Valverde, han compost una sarsuela ab lo titol *El Chispita ó el barrio de Maravillas* que afalaga per complert al públich.

La lletra la trobém superior á la música, ja que aquesta 'ns fa recordar en la cansó del *ti-ri-ton* á la tarántula de *La tempranica* y en alguns altres cantábils á la de Barbieri *El barberillo de Lavapiés*.

Ab tot, *El Chispita* es sarsuela que será sentida ab gust.

En la execució s' hi distingí la Sta. Taberner, que fá un protagonista de mistó.

Pera donar més amenitat als espectacles, la Empresa ha contractat á la troupe *Jauneuse Dorée* (Joventut daurada) que 's fa aplaudir extraordinariament al executar aá sos instruments de metall ayrosos passos dobles, produhint además vistós efecte la indumentaria notable que vesteixen.

Es un número sumament notable que creyém produhirá bonas entradas.

TEATRO NOU

La última obra del Sr. Fola Igúrbide *La cruz de brillantes* ha obtingut un bon éxit motivat per las escenas dramáticas que té son argument, sumament simpátich als morenos, ja que tracta també de la questió social en sentit favorable als proletaris y á que la execució arrodoneix las situacións culminants de la obra.

En lo desempenyo s' hi distingiren las Sras. Garcia y Pardo y los Srs. Pigrau, Benitez y Nieva.

L' autor Sr. Fola, siguié cridat ab insistencia al final dels actes.

LE TRIANON

Pera avuy dijous s' anuncia la renovació de la companyia que quedarà totalment reformada, sent la atracció de la mateixa la renombrada artista francesa Mlle. Paula Due, estrella del Bataelan de Paris además de una numerosa secció coreográfica de ball espanyol.

TIVOLI (CIRCO EQUESTRE)

Ultimament lo Sr. Alegria ha presentat á Mr. Harry Lamore, que en son treball cómich en lo fil-ferro, ha cridat extraordinariament la atenció per la novetat del mateix, aixís com també per la dificil facilitat ab que l' executa.

Mr. Harry Lamore es de lo més original que habém vist en circos y companyias d' aquest género.

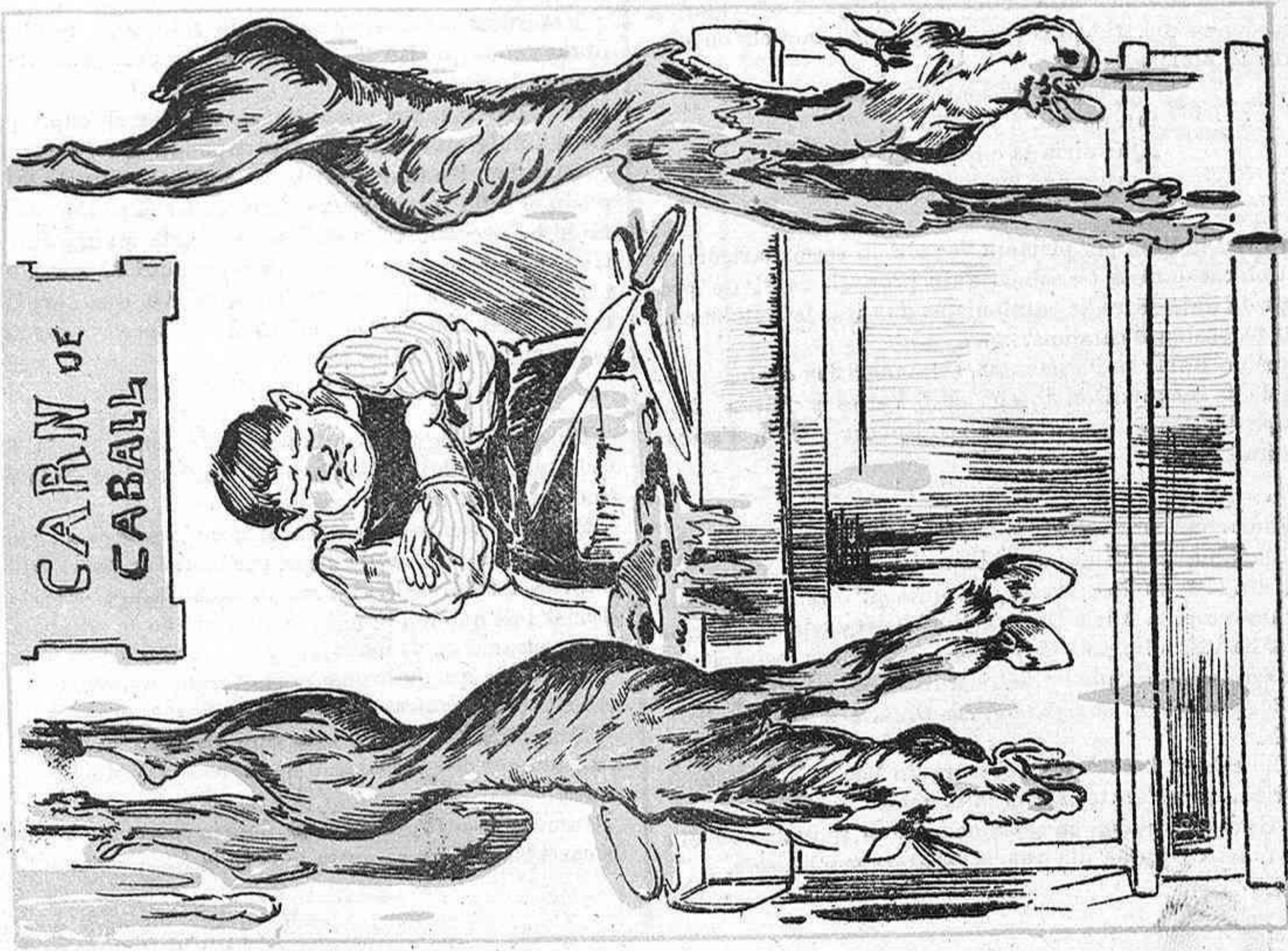
También ha sigut aplaudidissim lo *trio Almasios*, artistas musicals que debutaren dimars últim ab extraordinari éxit

Desde dissapte que vé executantse á diari ab gran aplauso lo *Divertissement oriental* espectacle pantomimich en que hi lluheixen sa gracia lo numerós personal de la casa, distingintse las familias Alegria y Briatore en las dansas ab cascabells, simulacre de combat maniobras ab vuyt caballs, etc, etc.

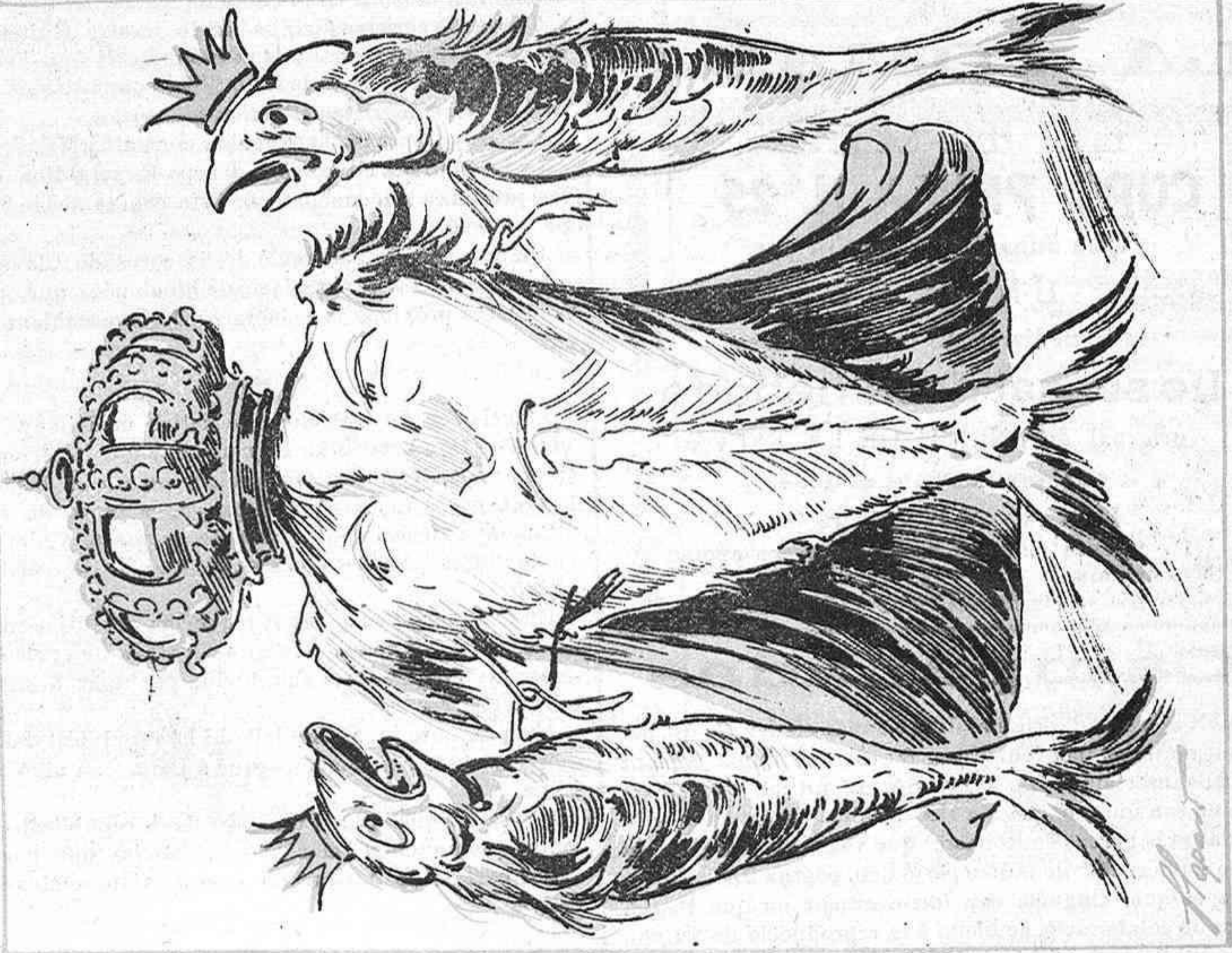
Dita pantomima está presentada ab gran propietat y apropiat vestuari.

L' aixerit administrador del teatro D. Joseph Oriol Molgosa anuncia la funció de son benefici pera lo día 18 del corrent, (vigilia de la festivitad de Sant Joseph) y no ductém se veurá correspost ab un verdader plé, á cambi de las nombrosas simpatias que ab justicia té alcansadas.

UN COMICH RETIRAT.

Sembla que pel consum d' arc, els carnicers de carn de caball podran ferhi petar moltas bacaynas.

Sa graciosa Magestat el Bacallá y las Reyals Princesas de totas las Quaresmas.

Regalos als lectors

— DE —

LA TOMASA

LA TOMASA
CUPÓ PRIMA N.º 25 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

la comedia en un acte y en prosa

Lo secret de la neboda

original de ENRICH DE LA SELVA

qual preu corrent es lo de

UNA PESSETA

(1) Caduca als vuyt dias ó avans si s' agotan
ls exemplars.

Campanadas

Molt escassos d' original dehuen anar els del *Cu-cut*, per quant no tenen inconvenient en fer corre l' unglia copiant treballs insertats á LA TOMASA. L' última setmana ó siga en son núm. 10, página 148, publicá *Cu-cut* un quento titulat «els hereus de Roboam» que vegé la llum primera en lo número 697 de nostre periódich, página 20.

No es que tinguém cap inconvenient en que *Cu-cut*, faltat de col·laboració, acudeixi á la reproducció de 'ls treballs publicats per LA TOMASA. Pero si farem constar que la més rudimentaria delicadesa obliga á senyalar la precedencia del treball copiat, puig no es bonich engalanarse ab plomas agenas.

Y molt més sent el *Cu-cut*
tan pulcre, fi y delicat...
¿Qué diria la clientela
si sabés que 'ns ha timat?

Ha vist la llum per primera vegada lo setmanari democràtic catalanista *Germanor* quin propòsit es el de propagar la unió entre 'ls catalanistas de totas las tendencias y els federalistas catalans.

Son de notar en l' esmentat setmanari las valiosas firmas de 'ls senyors Don Joseph M.ª Vallés y Ribot, Don Joseph M.ª Roca, Don Bartomeu Robert y Don Valentí Almirall.

Dillúns que vé, dia 17, ressucita el Teatro Intim que semblava haver passat ja á la historia.

El dia 17 la companyia de melenuts qu' aca... udilla nostre famós amic Adriá Gual, pendrà la revenja del temps que s' ha vist obligada á permaneixen en l' ostracisme. Tres son las obras que l' ilustre Adriá está ensajant ab los seus turiferaris. *El darrer idol*, *La Oreneta* y *Teresa*, de 'n Clarin.

Ja ho saben, donchs, els que vulguin passar una estona aburrits. Cap al Teatro intim falta gent.

En Gual aquest cop ha estat acertat en senyalar lo dia de la funció. Dillúns, dia que 'ls sabaters van de *vala*.

Diumenje celebrá la Federació de 'ls coros de Clavé lo XXVIII aniversari de la mort del Mestre ab una gran solemnitat musical en lo Palau de Bellas-Arts.

Trescents coristas dirigits per lo mestre Guiteras, junt ab la Banda municipal y la secció infantil de la Federació, interpretaren algunas de las millors composicions del genial Clavé, conquistant llarchs aplausos.

Las senyoretas Dachs (Eugenia, contralt y Mercé, pianista) y la reputada concertista d' arpa Esmeraldina Cervantes, prestaren son concurs á la festa, com també lo barítono Sr. Barceló.

Un aplauso á la Federació de 'ls coros de Clavé y un altre anticipat á la Associació de igual nóm que, prepara pera fetxa próxima la celebració de consemblant aniversari.

Llegeixo en *La República*, periódich madrileny, que la viuda de Don Estanislau Figueras que fou lo primer president de la República espanyola y un de 'ls homes més honrats qu' han existit á Espanya, 's trova en situació altament aflictiva, puig falta de recursos, vella y sola, ha de viurer á Madrid poch menys que de la caritat pública.

Un d' aquets dias ha sigut requerida pel jutjat en judici de deshauci y 's veurá — si algú no l' ajuda — obligada á abandonar las quatre parets ahont viu, per anar á morir en mitj del carrer.

Ara pregunto jo. ¿A Madrid hi há republicans? La pregunta no es impertinent, perquè á Barcelona aixó no passaria.

A pesar de que hi hagi una part de 'ls republicans barcelonins que no tenen amor ni á la camisa que portan, la major part de 'ls d' aquí no consentirian semblant vergonya.

Recordém a's corresponsals de fora que 'ns demanen obras de las que LA TOMASA ofereix per medi de cupó-prima, dugas cosas.

1.º Que no tenen necessitat de retallar el cupó per enviarlo, puig aixis malmeten el número que perteneix al comprador. Basta que ratllin el cupó per inutilisarlo ó li posin el sello respectiu, y 2.º que al fer el pedido de l' obra no hi ha necessitat d' escriure una carta, puig quinze céntims de sello y cinch que 'n paguém aquí de carter fan 20, tot per una obra que val 25 céntims. Ab una tarjeta postal de 10 céntims fan la petició de l' obra y ells surten beneficiats y nosaltres també.

Diumenje tingué lloch la funció de debut de la temporada taurina ab la lidia de cinch tendres bedellets per las tendras (!) senyoretas toreras.

Y la empresa pot ben dir que al primer tapón... zurrapa! El públich que va als toros, per lo que s' veu, cada dia 's torna més salvatge y armá la escandalera del sigle en termes tals que feu precisa la aparició de la guardia civil, la preparació de 'ls maussers y 'ls tochs d' atenció.

'M sembla que la broma porta trassas de repetir-se, si 'l governador no mira d' evitar-ho d' una manera ó altra.

'M sembla que las corridas que vindrán portarán totas l' adament de «preparació de maussers y tochs de corneta».

Un empresari previsor ja deuria posar-ho al final de 'ls cartells com un atractiu més de la festa espanyola.

S' han comensat á fer probas per implantar la hipofagia á Barcelona ó siga el consúm de la carn de caball com aliment.

Vigiladas escrupulosament la matansa y venda de 'ls caballs y matxos, crech que tal reforma alcansaria ben prompte el favor del públich ó sino vegis el consum que 's fa á Fransa d' aquestas carns. El mal es qu' aquí, ab las malas costúms que hi ha establertas, la implantació de la hipofagia 's farà aborrible.

A bon segur que á horas d' ara 'ls gerents de las compayias de tranvias y ómnibus ja 's fregan las mans de gust. En cambi els contractistas de 'ls toros á bon segur que ploran á llágrima viva. Quansevol deixa surtir á la plassa un *penco* per trenta rals, poguent adinerarlo com filet de primera calitat.

Els nostres estómachs están destinats á servir de canyets de totas las *aleluyas* que fins ara morian *bravament* á la sorra ab un ull tapat.

¡Deu nos ampari!

✱

El nou Governador civil Sr. Manzano va comensar com tots els governadors, fent tancar 'ls establiments d' horeta, prohibint el joeh y reglamentant la prostitució.

Després, com tots els governadors també, ha comensat á afluir, aclarant sas primeras disposicions fins al punt de deixarlas neutralizadas, conjugant alló tant sapigut de «donde digo, digo, no digo, digo. etc.»

Si no s' atura, el senyor Manzano está encarrilat ab aquella marxeta que tots sabém de memoria.

Las senyas per ara son mortals; aném pel camí de sempre ó siga ab el carro pel pedregal.

Si tomba 'l vent ja 'ls avisarém.

✱

'S diu que pera la próxima coronació del rey de Inglaterra el govern enviará en representació de la marina espanyola el *Quirlos canto*. Com tothom recorda, el *Quirlos canto* es aquell barco que en un' altra ocasió, al surtir de la Corunya per anar també á Inglaterra, tingué de tornarsen al port per haverseli reventat las calderas.

Allissonats per la primera experiencia, aconsellém al Govern que si aquesta vegada 's decideix á cumplir lo qu' ha promés, embarqui totas las carabassas d' Espanya á fi d' evitar que 'l barco naufragui.

En tal cas, recomaném al ministre, el cap de 'n *Doys* com una de nostras primeras carabassas.

¡Y vinera, per més senyas!

✱

En Cascl'as ha agostat la primera edició de 'ls *Sots feréstechs* y está imprimint la segona.

En cambi, en *Xirigotas* té la edició de las *idems*, morintse de riure en los kioscos y aparadors.

¡Lo que va de ayer á hoy! Ahir l' Ortiz passava per un de 'ls escriptors més aixerits de Barcelona, y avuy fins en Casellas li passa la mà per la cara. Aixó li demostrar que anar contra la corrent té las sevas desventatjas.

✱

Qualsevol sigui ministre!

Segóns esbomba un periódich, el registrador de la propietat d' un de 'ls districtes de Barcelona 's treu deu mil du rets anyals.

No més s' ha conegut un empleo á Barcelona que donés tant ó més qu' aquest.

El de governador civil, en temps de 'n Socias.

✱

Ha mort Antoni Vico, l' últim representant del art sério en lo Teatro Espanyol.

Feya molts anys que amenguadas sas facultats per la edat, arrossegava sa decadencia pe 'ls teatros de tercer y quart ordre, obligat per las exigencias de sa numerosa familia.

Rival del famós Calvo, un temps ompli ab aquest una de las páginas més gloriosas del art espanyol y pot dirse que desde que morí 'l primer, en Vico també perdé la meytat de sa importancia artistica.

Descansi en pau lo gran artista .. y despedimnos del teatro castellá per molts anys.

✱

En el *Cu-cut* de la setmana passada hi ha una página artistica de 'n Joan Llimona que si la publiquessim nosaltres 'ls faltaria temps als del colega de la crosta de baix per tractarnos de inmorals y d' esquinsats.

Representa un *corredor* de carn humana que porta á una *celestina* de baix preu una noya enganyada, la que agenollada plora y 's desespera demanant pietat, sense que conmogui á la ignoble bordellera ni á son *venedor* ... ¡Un recort sens dupte de la época en que 'l Llimona qu' avuy es lo principal ornament de la academia de Sant Llus, 's dedicava á córrer la finsalpunt de ocupar la *fila sis* en molts teatros.

Las espirituales lectoras de *Cu-cut* y 'ls enguantats senyorróns que componen la parroquia del llanut colega ¡com s' hi dehuen extasiar ab láminas tan expressivas!

La página «Infamias consentidas» dona idea de lo elástica qu' es la moral en las classes directoras.

Publicat per LA TOMASA

dirian;—No fa per casa;

publicat per el *Cu-cut*;

—¡Qué xispejant y qué agut!

✱

Ens manifesta la casa F. Clará y Companyia en Comandita, que com se recordará, té convocat un concurs de targetas posta's pera anunciar els seus productes, (quals condicions ja publicárem en números anteriors) que, accedint al prech de numerosos artistas que desitjan concorre al dit concurs, ha acordat allargar el plasso d' admissió de treballs fins al dia 31 del present mes á las 6 de la tarde.

Queda complascuda la casa Clará.

Correspondencias

SENYORAS — *R. S.* Sento no poguerla complaure; lo d' aquesta setmana es molt poqueta cosa. Ab tot, n' aprofito una. Segueixi enviant *S. M. B. Girona*. Fá cinch ó sis números. Anotada la suscripció y gracias pe 'ls seus elogis — *Tecla. Reus*. L' administració li remet tots els números de «La Dona Catalana». No té res que veure ab lo resto de la publicació; es una secció neutral. — *Mariona*. La poesia anirá. No l' ha d' apurar la ortografia. Aquí estich jo per ajudarla. — *S. J.* Perdi la por y llensis á escriure. Per sa carta endevino en vosté un esperit cultivat. — *E. R.* Per métem. No som feministas. La critica del home va bé, te nint rahó. En cas contrari, *nequaquam*.

D. R. B.

SENYORS — *Ayguia Freda*. L' articlet es massa tremendo. — *J. Ramilles*. No 'm resultan. — *R. Homedes*. De las dugas qu' envia, la una ja la tenia y está en cartera. L' altra resulta massa seria. — *Hernani*. Anirá l' últim articlet. — *J. Montabliz*. Molt arreglat, anirá. — *Ilotna Sadaob Tobir*. La versificació es impossible. — *Joseph Torruella*. Si la publicació 'ns afusellarian. — *R. Amorós*. Li arreglaré una de las que envia. — *Joan de l' Ayguia*. He vist lo del folleto en questió y 'l joeh de paraulas es senzillament de mal gust. — *Pere Patufet*. ¿Y quina culpa tinch jo, si vosté no sab de llegir?

ELS QUE HAN FUM

Un cigarro qu' ha deixat caure 'l ministre.
!Deu n' hi doret!

Un que gasta molts fums

¡Llástima de fum que s' escapa!

Un terrible fumador
que, quan la mama ho sabrà
li darà un jaco de mort.